5

This is doubtless the source of Vasari's contributions to the 1541 Giunta Galen ① De nervorum dissectione and ② De venarum arteriarumque dissectione as interpreted by Antonio Fortolo.

¶ Galeni Pergameni Dissectiõis venaruz arteriarũq; commentarium.

¶ Eiusdem de Neruis compendium.

Antonio Fortolo Ioseriẽsi interprete.

1528

f3

ORNATISSIMO VIRO D. Roberto Thyrselino, in supremo Parisiensi Senatu Consiliario prudentissimo simul & humanissimo Antonius Fortolus S.D.

VM multa sunt clarissime Thyrseline, ob quæ merito ætati nr̄æ gratulari cōueniat: in qua artes pene omnes ab interitu propemodũ reuocatas, excoli felicius, exercerique contigerit: tum nulla profecto res maiori laude huius seculi homines cumulauit, quã Medicina. Cum enim ea uniuerso hominũ generi salutaris, uel potius necessaria sit: minimũq; referat, utrum rem primus aliquam inuenias, an inuentam quidem iandiu, sed obsoletam, ac fere extinctã primus lōgo internallo restituas, atq; excites: tanto sane, quã ex ceteris artibus, maior ex restituta medicīa laus sit oportet, quãto illa & utilior est, quã cæteræ artes, ad tuendã humanã uitam, & maior eius restituẽdæ difficultas, desperatioq; fuit. Nec uero in contentionẽ hic uenit, cui orbis parti plurimũ ex pulcherrima hac re, laudis debeatur. Eam certe laudẽ ut cisalpinæ gentes cum Italia communẽ haberemus, Ruellij, Copi, Linacriq; uirorũ doctissimorum opera factum est. Hoc autem affirmare uerissime posse mihi uideor, in nulla usquam

academia, ita ueram uigere medicinã, atque in Parisiensi: a qua longe nũc exulant sophistice, ac barbaries. quæ duæ pestes, sicut in alias omnes egregias disciplinas irruperant, ita in medicinaz perdite sæuierant, apud superioris ætatis homines. His ego animatus cum statuerim, quicquid hac parte possim, ad publicã conferre utilitatem: initiũ audendi ab interpretatione mihi faciendum duxi. Delegi autez ex Galeni libris permultis hæc duo potissimum ad anatomicen pertinentia opuscula, quibus e Græco in Latinuz uertendis periculum facerem, quid præstare hoc in genere possem. Quantum itaque consecutus sim, aliorum erit iudicium. Si quod uolebam, minime effeci, generosis conatibus ueniam dabũt, qui æquiore animo ad hæc iudicãda, æstimandaque accesserint. Id quidem certe assecutũ me esse cõfido, ut fidelis perspicuusq; interpres essem. Elegantiã libenter iis reliqui, quos eius rei præcipue studium teneret. Quanquam ne id quidem, quantum ex prima illa institutione puerili præstare potui, a me neglectũ esse calumniari quis possit. Hos igitur primos laborum, ac studiorũ meorum fructus tibi Thyrsceline dedicaui, quem scirem & ipsuz esse doctissimum, & studiosorum hominum egregium patronum. Nec quicquam ueritus sum, ne ineptuz me quis iudicaret, quod Senatori præstan

tiſſimo, & grauiſſimis in rebus maxime occupato, commẽtariũ de uenis, arterijs, & neruis afferrem: rem ſcilicet nec profeſſioni tuæ conuenientem, nec ſatis dignã amplitudine tua. Cui enim dare obſecro potius debui, quam ei, qui & in omni genere doctrinæ excelleret: & ea prædictus eſſet humanitate, ut nihil, quod modo ad literas pertineret, non ſua dignum authoritate iudicaturus eſſet? Abs te itaq; clariſſime Thyrſeline peto, ut ſi parum hac in re habitam tui rationẽ arbitraberis, non tam temeritate, impudentiaque factum putes, quam ſumma erga nobilitatem tuã obſeruantia: quæ me ſane commouit, ut omne quod mihi induſtria mea pareret, tibi offerrem. Vale.

GALENI PERGAMENI dissectionis Venarũ Arteriarũq; cõmentarius Antonio Fortolo Ioseriensi interprete.

OMMENTArium de uenarum & arteriarũ dissectione charissime Antisthenes, quo a me donari uoluisti ad memoriam confirmãdam eorũ, quæ ipse in simiæ corpore spectasses, hoc opere confeci. Exacta autem, & cumulata non horum modo sed omnium reliquarum partim narratio libris continetur, quos de administranda corporum dissectione inscripsimus. Nunc itaq; quo facilior euadat commentatio, cogitatione uolo complectaris arboris quendam truncum parte quidem inferiore in multis findi radices, superiore in numerosam sobolem diffundi. Hanc enim docendi gratia similitudinem, non unus tantum secutus est Hippocrates, sed quicunq; tempore posteriores Anatomici fama celebres extiterunt. Igitur quæ in uentrem, intestinaq; deferuntur uenæ, proportione radicibus respondent. Ea uero, quam tum iecorariam, tum cauam appellant, quidam uelu ti truncus est omnium quæ toto corpore spargũ

tur, uenarum. Eadem ratione arteriæ quarum origo omnium est a corde, quæ ex illis sparsa ramorum serie pulmones petunt, radicum imaginem ostendunt. Quaȝ autē Aristoteles aortan, alij arteriam magnam uocant, ea etiam caudicis in arbore proportionem subit. Principio igitur septem uenaruȝ te commonere uolo, quæ ad uentreȝ pertinentes, uno ex principio prodeūt, ea nimirū iecoris parte, quā portas uocāt. Hinc enī orta magna uena, fertur obliqua deorsum, alias obiter animātis partes perreptans fere circa mediū eius intestini, quod Herophilus τὴν δωδεκαδάκτυλον ἔκφυσιν appellat. quasi tu dicas productionem intestini longitudine duodenū digitorū. Ita enim illi appellatur principium intestini, prius quam in anfractus, orbesq́ꝫ conuoluatur. Sane eo primū breuem quādam uenam mittit, quæ in nonnullis sola apparet, plurimū autem alijs comitata capillorū modo prætenuibus, quæ tū ad ἔκφυσιν tendunt, tum ad id quod a carne pancreon, uel calicreon uocāt. Id autem caro glandulosa est substrata arterijs, uenisq́ꝫ, quæ ea parte in ramos finduntur. Tum alia etiā ad pyloron assurgens parua uena, toti quæ & circa ipsum, & ante est, uentriculi parti distribuitur. Rami autē insigni amplitudine, ab ea que ad portas existit, procurrunt: primus quidem ad concauū uentris: alter

ad lienem, qui in aliquibus simijs promitur qui
dem initio tantum unicus, ſed ſtatim ab exortu
bifariã ſcinditur et parte quideȝ una uentrem,
altera lienem adit. Atq; quum duæ ſunt uenæ,
ipſæ etiã exorientes mutuo ſe contingunt. Quæ
igitur ad concauum uentriculi tendit, propius
pyloron naſcitur. Is autem pars ima uentricu-
li eſt, que ad dextram prope iecur ſitum habet.
Nã in his animantibus oblique ſatis poſitus uẽ-
ter eſt. Sed enim ad ipſum uentriculi concauũ,
non æqualiter ramos mittit uena hæc. Quando
quidem id omne uentriculi, quod ad ſiniſtram
eſt, uſq; ad gulæ exortũ, aliæ amplectuntur ue
næ ex alia ductæ, quæ ad lienẽ porrigitur. Hæc
enim parua ſatis exiſtens, dum ad lienem ten-
dit, multas obiter pilorũ modo graciles uenas,
in pancreon edit. quumque iaȝ prope lienẽ per-
uenerit, notabili magnitudine ramum ad con-
cauum uentris mittit. Quæ porro ipſius pars
lienem adit, circa eius maxime medium ſedem
habet. Deinde inibi in ramos ſciſſa, toto uiſcere
qua eſt concauum, elatior expanditur, multis
in ipſum ueluti radicibus inſitis. Nec uero hic
tota i ramos exhauritur, ſed mediocri magnitu
dine ipſius extrema ſunt utraq; . Eorũ itaq; al
terum a capite ad gibba uentriculi ſubit: alterũ
ex imo ad omenti partem ſiniſteriorem. & hæc
quideȝ fere ita habent. Nonnunq̃ uero, quanq̃

ad rarius, prius quam ad splenis caput pertingat, magna uena ad uentris gibba attollitur: ramos ex se, tum ad reliquum splenem, tum uero ad concaua uentris, usq; ad ipsius os, emittens. Tertia ab eis quas memorauimus, ex magna uena nascitur, eodem quo illa modo ad partem sinistram extremum magnorũ intestinorum mesenterium ad sedẽ usq; complexa. Eodemq; modo non ita multo post quã hæc orta est, alia quædam a dextris partibus ex eadẽ magna uena propter pyloron nata, ad gibba uentriculi effert. A qua subeunte, propagines ad omenti ipsius dexteriorem partem existunt, positũ, quam maxime fieri potest ei contrarium habentes, quam modo ad omentum ipsum de lienis infima parte ferri diximus. Quinetiã post hãc, alia quoq; ex uena magna oritur ipsius latere dextro, quæ coli, id est crassioris intestini mesenterium inibi positũ, numerosiore uenularũ propagine adit. Iam totum, quod reliquum est ex uena, quam a porta oriri diximus, ad spatiũ peruenit, quod inter duo iam dicta mesenteria iacet. Id autẽ plurimas sane uenas habet: & in ieiunum primuz, deinde in omne deinceps tenue intestinum fissura multiplici diuidit. Postrema uero eius pars, tum cæcum intestinuz complectitur, tum quãdam coli partem, qua ipsum cæco adnectitur. Ad hunc sane modum uenæ illius, quæ a portis

prodit, in intestina, splenem, et uentriculuȝ di
gestio perficitur. Quinetiam omnes omento in-
textæ uenæ, ab eisdeȝ ipsis uenis propagantur.
Illæ quidem, quæ tum in dextris, tum in sini-
stris sunt partibus, sicut paulo ante ostẽdimus.
Quæ autem anteriorem, mediamq́ꝫ eius regio-
nem obtinent, ex illis oriuntur, quæ gibbã uen
triculi partẽ perreptant. Postremo quæ in mem
brana omẽto subdita sunt uenulæ, quæ exiguæ
omnino sunt, ab ijs ortum habent, quas sub con
caua parte uentriculi porrigi diximus. Iam il-
lud meminisse te uolo, uenarum uentriculi gib-
bum complectentium, quæ, ut modo dixi, duæ
sunt, extrema sese mutuo contingere, & illarũ
utranque quibusdam subnixam ceu fulcris, ela
tiorem per uentriculi gibbum circumire. Dissi-
mili plane ab ijs modo se habẽt concauæ partis
uenæ. eæ siquidem contra uentriculum exortæ,
corpori ipsius adnectuntur, atque insident. At
uero lienis uena similiter ut gibbæ uẽtriculi par
tis uenæ, membranis fulta, concauuȝ omne per
uadit. Sunt autem et aliæ uenæ in tenuiorum in
testinorum medio mesenterio, quæ ad glandia
quædaȝ, e a regione posita, pertinent. Quinetiã
ab eadẽ magna uena, quæ ad portas est iecoris,
cuius soboles sunt omnes modo memoratæ, aliæ
quoq́ꝫ quædã producuntur, iocineris fibris nu-
mero pares. in singulas enim singulæ diuidun-

tur. Itaq; per uenas, quæ tum ad uentriculũ, tum ad intestina descendunt, ad has ipsas portas cibus ascendit, eoque mihi locum ita uidentur antiqui nominasse. Hinc uero per uenas ad ipsius fibras pertinentes in totum iecur permanat. Indeque rursum in alias assumitur uenas, per gibbam quidem partem dispersas, cæterum a maxima alia uena ortas, quã ob id ipsũ cauã nominãt. Ab ea etiam aliæ propagãtur, quæ in omnes corporis partes sanguinem riuant. A iecore enim utrinq; prolapsa, sursum quidem per septum transuersũ ad cor attollitur, deorsum uero in spinam dorsi contorquetur: atq; inibi super magnam defertur arteriã, quæ a corde paulo altius, quam est septum transuersum, progignitur. Iam uero, uenæ ab ea quæ sursũ tendit oriuntur istæ: primum ad ipsa præcordia coniugatio ramorum, deinde capillorũ modo tenues permultæ tum in thoracem intercipientes membranas, mox in eam tunicam, quam scite, quod sit cordis inuolucrũ, pericardion Græci nominãt. Post illas alia mediocri magnitudine in dextram cordis aurem fertur. ab aure mox in sinuũ eius dextrũ, eundemq; magnũ. atque inde alia arteriis similẽ tunicã nacta, in pulmones. Quin etiam alia quædã perquam exigua, per exteriorem cordis superficiem, in totum eius uisceris corpus spargitur. Eodemque modo in plurimis

animantium ad thoracis sinistras partes profe-cta uena, quintaque dorsi uertebram ascendit. At in simiis paulo supra aurẽ cordis in dexris partibus sita est hæc uena, per spinam quidem similiter delata, cæterum in omnes thoracis partes diffusa, præter prima duo, nonnũquam uero etiam tria costarum interualla. Cum enim cor ipsum præterijt uena caua ad iugulũ festinãs, eam uenam obiter promit, cuius proxime mentionem fecimus: deinde alias quasdam filorum araneæ modo prætenues uenulas, ad mẽbranas mittit thoracem intersepientes. & quum ad id glandium, quem thymum nominant, prope iugulum peruenit, in duas diducitur partes. Atque ita in latus oblique utraque pars inclinata, a media regione paululũ diuertit. De quibus dũ ad sibi uicinam quæque clauiculam ascendunt, tum de aliis per anteriores thoracis partes procedentibus uenis, radices spargũtur. Præter has magnarum uenarum multiplici se fissura scindentium coniugatio intercostalia superioris thoracis alit spatia, et quæ circa scapulas sunt loca. tum nonnullos etiam ex interioribus colli musculis. Porro ab his ipsis uenis illæ etiã nascuntur, quæ ubi ad sextã colli uertebram peruenerint, in ipsa foramẽta se insinuantes, ad caput usque efferuntur. Quod autem de eis superest, quantum id cunque est, ad axillas porrigitur. De qua

uena, quæ utrinque ſcilicet una eſt, ut de aliis etiã, in diſſectionũ libris plenius, & exactius dictũ eſt. Enimuero compendii cauſa iis, qui primum inſtituuntur perutilis, nũc etiam aliquid dicetur. Propago igitur utrinq; una, eaque prætenuis, muſculis qui a medio pectore ad humeorum feruntur, diſtribuitur. Secũda in ipſa axillarum glanduloſa membranoſaq; corpora ſpargitur, perexigua ea quoque. Tertia autem, craſſitudine prædita mediocri, deorſũ iter habẽs, per eaſdem expanditur partes: utraq; autẽ per ſuum thoracis latus deorſum uerſus cum tenui neruo porrecta, ad ſubchartilaginea uſq; delabitur. Quarta deniq; poſt has uena, iuxta eã, quæ per axillam in manum fertur, exoritur, in muſculos diſpenſata, tũ illos qui cauam ſcapularum partem ſubſternunt, tum eũ qui in ipſa axilla eſt maximus. Cuius uenæ reliqua pars, multiplici fiſſura, per manum excurrit totam, ad hunc ſane modum, Per brachia quidem intimis magni muſculi partibus, porrigit. (Aſſumit autem ab hac uena nõ hic muſculus ſolũ, ſed qui in brachio ſunt fere oẽs) Ex eius autẽ una propaginibus, per interna hæc quoque procurrens, circa brachium in orbem complicatur, poſterioremque ipſius regionem ita perreptat. Mox in exteriorẽ partem, eandemq; anteriorem, ſubit ad cutem. Atq; illinc deorſum tẽ

dit, donec ad brachij commissuram perueniat. Postrema uero eius pars aliquãdo exteriorẽ brachij noduz paululũ excedit: nonnũquam multo ulterius progredit̃, sub cute secũdum os cubiti deorsum tendens. At omne quod de magna uena reliquũ est, ad mediũ peruẽit cubiti flexũ, una cũ uiciniori neruo ramos expãdens ad intimas musculorũ eius loci partes, usq; ad interius brachij caput: nihiloq; minus per profundũ ad posteriores, anterioresq; musculos. Sed enĩ priusq̃ in cubiti flexuz ingrediatur, in uenas scinditur complures, e quibus multæ in superficie extãt: oĩm maxima profundius demergitur. Ac quæ in superficie sunt, neque magnitudine, neque numero, æquales sunt. Non obscure enĩ, si laqueo brachiũ interceperis, etiam citra dissectionẽ uidere eas licet, in alijs aliter positas esse. Idq; in primis conuenit aspicere in ijs hominibus qui latiores uenas habent. quanq̃ in simijs quoq; quũ dissecantur, eadem quæ in homine, omnia uisuntur. Atq; magna ex parte una quidem uena a magna propagatur, ad inferiora magis oblique declinans: ac subinde altera ex inferioribus cubiti partibus multiplici sparsa sobole ad noduz eum peruenit, quo cubitus extremæ manui cõmittitur: carpon Græci, Latini brachiale uocant. ac tertia deinceps, circa medium maxime cubitum. cæteruz earuz extrema prope brachia

le cõmiſcẽtur. Elatiſſimus autẽ ſimul, & maximus ramus, qui ab ea uena, de qua modo inſtitutus eſt ſermo, propagatur, in mediuꝫ peruenit flexum, qua cubitus cuꝫ brachio coit. Quo etiã confluit alterius uenæ, quæ per brachij anteriora ſub cute ſita eſt, non exigua portio, quam in latas uenas habentibus perſpicue uidemus: primum quidem a clauicula per ceruicis muſculũ ſinuoſius ferri, deinde uero recto tramite deorſum tendere. Huius uenæ quænã ſit prima origo, poſterius indicabimus. Nunc autem hoc tãtum de hac ſcire conuenit, in ſuperficie ſub cute ſitam, ijs quas percurrit partibus, uenas producere, ita tenues, ut uideri omnino nequeant. Vbi uero iam prope cubiti articulum producta eſt, non paruam ſui partem oblique ad flexum brachij, quæ in idem coeat cum modo memorata maioris uenæ parte: quã cum ſolã huc uſque perſequeremur, commẽtando propter ſocietatem, quam cum alia init, in aliam tranſire coacti ſumus. Duæ enim hæ totius ſunt manus uenæ, tuꝫ ea, quæ per axillam in ipſam manũ fertur: tum ea quæ per clauiculam, quam humerariaꝫ appellãt. Sed enim de utraq; noſſe oportet, non paruam utriuſq; portionem ſemper ad flexum, qua brachium cubito committitur, pertingere. Cæterum non ſemper eundem harum uenarũ poſitum eſſe, ſicut nec æqualis craſſitu-

do semper est. Huius autē tres fere sunt differē-tiæ, quarum primā, quia in plurimis uisatur, primum etiā explicabimus: alias subinde prose quemur. Secūdū naturā maxime est, & in quā plurimis ita seres habet, ut utriusq; uenæ pars in interiorez cubiti flexum quadātenus deferan-tur: quæ partes postea quam coierint, uenā pro ducūt, quæ oīm in cubito extantiū fertur am-plissima. Secundū hāc præcipua magnitudine humeraria est. Ea hīc profecta, qua cubitus cū brachio coartatur, perque radiuz porrecta, ad extremi cubiti tuberculū, quod brachiali adhæ ret peruenit: atque inde mox infimæ, eidēq; exti mæ brachialis ipsius parti distribuitur. At illa, quā ex conflexu coituque duarū uenarum oīm in superficie extantiū maximā fieri dixi, ab in terioribus cubiti partibus incipiens, primū con scēdit radiū. Deinde in extimā euadit partē: ubi in ramos scissa duos, altero ad radiū extremum quod brachiali annectit̄, procedit: altero ad sum mum pertingit cubitum, qua & ipse brachiali adhæret. Atque inibi uenam contingit, quaz ab humeraria propagari retulimus. Ad hūc igitur modum secūdum naturā fere sese habent duæ hæ uenæ. quanquam in aliquibus non item: in quibus uel humerariæ propago axillariæ ramū auget, uel uiceuersa huius ramus humerariaz. Quinetiam, quod ad situm pertinet, altera ea-

rum sub musculum se condente, reliqua sola in superficie eminet. Ita fit, ut dum ad venã secãdam accedimus, uel tres æquales uidere liceat, uel duas tantũ, uel inæquales omnes: nonnunquam etiam nobis occultetur aliqua una ex iis, aut etiã duæ. Atqui & quæ has ordine consequũtur, humiliores tres, eas non solum æquales, inæquales que uidere licet, sed ne extantes quidem prorsus earum aliquas. quod eo fit, uel quia prætenues ipsæ sint omnino, ut sensum effugiant: uel quia penitius ferantur, maxime cum obesius, crassiusque fuerit corpus. Iam uero quemadmodum que in interiori cubiti parte sunt uenæ, fere circa brachiale in multas exiles, et inter se cõmixtas uenas scinduntur: sic etiam, multoque his magis, quod liquido uel in dissectione, uel etiam citra eam uideas, exterioris cubiti partis uenæ. Pluribus enim locis & sibi inter se obuiã fiũt, & cum uenis coeunt exterioris cubiti partis. Atque ad hunc modum sæpius commixtæ, sub cutem extenduntur, quæ brachiali, palmæ, digitis denique obducitur. Ac uenarum in summa cute extantium huiusmodi est series. Quæ autem altius per cubitũ, manumque extremam immerguntur, a duabus magnis (quarum sobolem esse diximus omnes per totam manum diffusos uenarum ramos) oriuntur, ad hunc sane modum. Qua parte, ut ante meminim⁹, ab utraque magna propagari

gna propagari quasdam ostẽdimus, quæ ad flexum brachij tenderent, duo rami ab utraq; singuli in profundum procurrunt: ibiq; similiter mutuo complexu couiungũtur. Ex quibus rursum aliæ duæ uenæ fiunt mediocri amplitudine, quaruz quæ demissior est, ad partes brachij internas traijcitur. elatior autem altera, per mediã crassitudinẽ quadãtenus progressa, ac fere ex interioribus partibus cõmune ossiũ uinculũ contingens: postea uero, cũ iam attigerit paruũ musculuz obliquius propter brachiale positũ, qui radio mouendi author est, in exteriorem illius partem euadit. Atque inibi per profundum porrecta, exterioris manus quæcunq; nacta fuerit ossa, amplectitur. Ea porro, quam ad interiorem manũ pertẽdere diximus, ad paruos usque digitos, aliquid etiam de medio digito apprehẽdens, pertingit. Reliquam uero medij partem, ac duos deinceps maiores digitos, una cum e regione positis palmæ, ac brachialis partib⁹, alia ãplectitˀ uena, ab ijs orta, quæ in superficie extant: ac uenæ quidẽ per manus ita digeruntur. Quæ autem ad anteriorem thoracis regionem feruntur, ad hunc constant moduz. E medio duarum uenarum, in quas cauam findi dudum memorauimus, uena oritur, quæ ad dextram ossis pectoris tendit: ab sinistro autem cauæ membro altera. Hæ igitur per totum feruntur thoracẽ,

ossi pectoris subditæ, usque ad radicē eius chartilaginis, quæ in mucronē gladij modo exacuitur, ob idq́ a Græcis ξιφοειδης appellatur: & ad singula obiter costarum interualla ramulum ex se mittūt, quo coniungūtur extremis ei⁹ uenæ, quæ spatia ipsa intercostalia perreptat. Harum uenarum pars quædam extra thoracē emargit ad substratos illic musculos. Ipsæ autem, quæ ad mucronatā chartilaginē pertinēt, tum in mammas assurgentes, tum in reliquum pectus dispēsatæ: deorsuꝫ procurrūt, rectis subnixæ musculis, in quos partem etiannum quandam emittunt. Vnde nō modica earuꝫ portio in idem coit, cum uenarū aliarum postremis, quæ de imo sursum attollitur. De quibus posterius dicetur, cuꝫ de uenis in osse, quod latū uocant, existētibus, sermonē instituemus. At uero aliæ quoq́ sub cute, quæ sub chartilagineis prætenditur, eminentes uenæ initium habent, ex commixtione facta ramulorū, tū ab ijs uenis, quas iuxta mucronatam chartilaginem extra thoracē exístere, atque emergere diximus: tum etiaꝫ ex ijs que uicina intercostalia alunt. Cum quibus aliæ sursum committuntur quæ de inguinibus ad superiora tendūt. De quibus suo loco disseretur. Ad hūc igitur modum uenæ distribuūtur, quæcunq́ a caua bipartito scissa propagantur, prius quaꝫ ad clauiculas pertingant, maxi

me circa eum locum, ubi magnũ situm est glandium, Anatomicis thymus appellatũ. Vbi aliæ etiamnum uenæ paruæ, & in iis telæ aranearũ modo prætenues aliquæ, tũ in ipsum glandiũ, tum in obsepiẽtes membranas inseruntur, quæ & ipsæ, cauæ sunt soboles. Aliquæ autẽ his etiã maiores, & ad membranaceum cordis inuolucrum (pericardium Græci uocant) proficiscũtur: & cũ arteria, quæ a corde sursum effertur, se porrigũt. Qua porro clauiculæ adiacẽt cauæ uenæ membris, in quæ secari ipsaꝫ ostendimus, subiecta est uenæ radix maxima, utrinq; una: quæ quidem confestim assurgẽs, bipartito scinditur, duas edens magnas uenas: quarum altera per anteriorem, aduersamq; colli partem ad interiora magis recedẽs effertur: altera in partem anteriorem deorsum quadantenus subsidens, mox sursum sublata clauiculam amplectitur ad modo memoratam uenam extrinsecus cõtendens. Et confluentibus, seseq; commiscentibus, gignitur in summo eminẽs iugularis utrinq; una. At enim nõ eodẽ semper modo miscentur, sed aliquando haud longe ultra clauiculam progressæ, nonnunquam tum demum, cum tertiã totius colli longitudinis parteꝫ emensæ fuerint. Videre autem aliquando eas licet ad mediaꝫ longitudinem, aut non ita procul pertingentes: aliquãdo ne edita quidem uena ulla sursuꝫ rectio-

res efferri uideas, modico inter ipsas spatio interiecto: et parte quidẽ interiore nõ procul ab aspera arteria alterã, exteriore uero reliquam, eam nimirum, quã circa claviculã contorqueri, & circumuolui diximus. Caeterum cõmunis uenae interuentu, quae transuersum ad utranq; obtinet situm, perpetuo inter se coniũguntur: atq; ita sursum uersum contendunt. Iam ea uena, quam circa claviculam torqueri dixi, propagines mittit aliquas filorum araneae modo praetenues, quae in nullis omnino corporibus uisu percipi queant. id enim omniu; huius generis uenarum commune est. Nonnullas in speciem capillorum graciles, easq; aspectabiles, si modo confestim dissecetur animans, ut compressu digitorum, expresso in ipsas sanguine, ita manifestas efficiamus. Duo autem hic huiusmodi uenaru; sunt coniugia: obliquum alteru;, coeuntium ipsarum, ac sese inuicem contingentium in cauo iuguli: alterum autem, minime coeũtium. declinant enim quasi in extima; colli partẽ obliquae. Porro ex iis, quae viloru; araneae modo graciles sunt, quaecunq; in extimam regionem conuertuntur, earum extrema inuice; coniunguntur. Hae igitur, sicuti iam dixi, nõ in omnibus sunt aspectabiles. De iis autem, quae usquequaq; uideri possunt, tres sunt origine; ducentes ab ea, quae circa claviculam contorquetur. una quide;

ſatis notabilis, quæ ſæpius æquali uiſitur craſſi tudine, cum uena ad collum ſubeunte. hanc autem humerariā ideo appellant, quod obliquior a clauicula ſenſim recedēs ſe porrigat ad humerum. Reliquæ duæ, radices utrinque humeraria minores habēt. Earū igitur altera, elatiorē nacta radicē, uſque ad ſummū humerum conſcendit, ac in proxima quæque corpora transſigens, ita occultatur. Humilior ac depreſſior altera, per profunda magis ſurreptans, ſecundum magnum muſculum ab oſſe pectoris porrecta, ad caput brachij peruenit. Cuius uenæ poſtrema aperte nonnūquam uidentur committi cum uenæ alterius extremis, quæ ab axillaria naſcēs ad humerum extollitur, atque illic multifariam diſtribuit. Quin aliæ quoq; modicis interuallis ſparſæ, quarum non idem perpetuo ſitus, neque uero magnitudo plane eadē, in omnibus ſimilis uiſitur: a uenis oriuntur, quæ ad manus pertinēt. Quæ autem ex ijs notatu dignæ ſunt, dudum memorauimus, cum de axillariæ diſſectione cōmentaremur. Ea enī et multo humeraria maior eſt, & numeroſam in brachio ſobolē habet, prodeuntium ex ſe ramorū: cum ab humeraria perpaucæ, eæq; uel pilorum in modū, uel etiam filorum araneæ prætenues oriantur ſub ſumma cute diſperſæ. Sequitur ut de iugularijs, tā ijs, quæ ſubter cutē extant, quā de illis etiam, quæ

altius conditæ delitescũt, quo eæ modo digerãtur agendũ sit. Iugularias autem altius conditas, nõnulli eas uocãt, quæ protin⁹ scissa caua producuntur. Alij nõ totas illas, sed id demũ, quod ex ijs supra iugulũ collo intextũ est. Nec desunt, qui ne hoc quidẽ omnino sciant, illas in ramos spargi infra clauiculas. Nos uero semp̃ obseruauimus cauã uenã, prius quã ad clauiculas pertingat, diduci: et de ramo ipsius utroque uenas produci, quæ ad pect⁹ primasque costarum intercapedines, sex colli uertebras, scapulasque ferantur. tũ quæcunque post has ad totas manus deriuãtur, quas per axillas eo iter habere diximus. Cum autẽ sub clauiculas prodierint magnæ uenæ, quas ex distractione cauæ in duo ueluti membra oriri dictum est, radicẽ edũt notabilẽ: a qua, ut memoratũ est, tũ humerariam nasci contingit, tũ alias quoq; quasdã, de quibus est paulo ante pertractatũ. Quantũ autem est reliquũ de magnis uenis, in quas cauam diduci diximus, recta per collum, gulam habens ante se positã, sursum effertur. De qui bus, quo pacto distribuantur, orationis series postulat, ut nunc agatur, una cum summo extantibus iugulo uenis, quas in diuersis corporibus uarie concurrere eodem, & coniungi inter se diximus. Enimuero quemadmodũ huius rei, ut in unum coeant, permultæ sunt diffe

rentiæ: sic aliis, totidem differentiis ipsæ in ramos scinduntur. Progressa enim superficiaria ipsa iuguli uena, protin⁹ aliquãdo finditur: & p̃s ipsius utraque, uel æqualis apparet, uel inæqualis: nõnunquã ulterius multo procedit: aliquãdo ita lõge, ut propter maxillã scindatur. Hæc autẽ conspicue in hominibus quotidie uidentur, uel in curationibus, quæ manu obeuntur, uel si etiã intensius clamauerint, spiritũ ue intra continuerint cõpresso thorace, quod athletæ in spiritus cõprensionibus (ita enim uocãt) faciunt. Quin & putrifica quædã uitia, ita aliquando extenuata cute omnia quæ suberant, detexerunt, ut nudæ conspicerẽtur uenæ. Id quæ per omnes continenter corporis partes uidere tũ maxime licuit, cũ fœda quædam lues carbũculorum in Asiam ingruisset: quæ facile, quicunque uidissent, persuasit, exactã simiis cũ hominibus esse similitudinem. Igitur medicũ necesse est, quicũque curationẽ circa collũ manu facturus sit, uarietatẽ nosse uenarum, quæ collo sunt cõmissæ: tũ uero omnes quatuor uenarum propagines ad unguem exploratas & cognitas habere. Quum autẽ quatuor dico, intelligi uolo primum eas quæ infra sunt, prius quã eodẽ coeuntes, extimã producant iugularĩã. Deinde eas, quæ postquã scissæ in ramos fuerint, sursum uersus cõtendunt. Nec uero necessariũ ar-

bitror, nec medicis, neque ijs qui primũ introducuntur, nec multo etiã magis nobis, optime Antisthenes, philosophis, exactissimaz habere huiusmodi reruz cognitionem. Quocirca initio statim testatus sum me commentariũ ac compẽdium scribere uasculoruz dissectionis. In libris etenim, quibus rationez perscripsimus administrãdarũ dissectionũ, quomodo in quẽque musculũ uena et arteria insereret̃, planũ factũ est. Nunc autẽ nec est, ut dixi, necessariũ, & multũ haberet obscuritatis oratio, si mihi musculoꝝ facienda esset expositio. Ideoq; in dissectionũ libris, uasculorũ tractatui, musculorũ dissectionem præmisimus. Quapropter, quod ad præsentẽ commentationẽ pertinet, tantũ dixisse satis erit, quod uenæ ab extantibus in superficie iugularijs ꝓpagatæ, plurimæ, & tenues sunt, & in musculos subter cutem positos diuidũtur E quibus musculis etiã duo ij sunt, qui buccas (γναθους Græci appellant) mouent, tenues illi quidẽ mediocriter, cæterũ subter totaz colli cutem porrecti. Postea autẽ, quã iterũ in ramos discesserint ad superiora subeuntes, harũ uenarum notabiles rami sunt, per quos tũ in totam faciez sparguntur, tum in circuniectã auribus regionem se expandunt, & in caput denique attollũtur. Cũ eni bipartito se sciderit utraque, altera quidez pars in totã inferiorẽ maxillã ma

gnis uasis, & aliis paruis in superiorē effundi-
tur: altera uero circum aures, caputque excurr-
rit. Permiscentur autē harū omniū uenarū ex-
trema, nō modo cū adiacentibus, uerū etiā ni-
hilo his minus cū e regione positis. Eodē enim
confluunt uenarū ad sinisteriorem existentium
partem capita, cum iis quæ ad dextram situ ha-
bent. Nā cū quatuor in summo extantes iugu-
lariæ, prodierint, ipsarū quædam per exterio-
ra magis in caput subit. Memineris autem eius
quod de ea dixi, nimirū circa clauiculam cōtor-
queri. Alia interius ad inferiorē maxillā, com-
mixta identidem ramulis quibusdā interioris
iugulariæ, a quibus multæ mittuntur propagi
nes in guttur, gulamque, eas denique musculo
rum partes, quæ per profundū iugulū porrigū
tur. Sicut quæ ab imo ad cutem recedunt partes
musculorū, iugulariis aluntur iis, quæ subter
cutem magis eminent. Quin & lingua magnas
accipit ab intimis iugulariis uenas, postea quā
eæ per ramos cū extimis se coniunxerint. Quæ
cunque porro linguæ circuniecta sunt corpora,
& e musculis quicunque nō penitus conditi la-
tent, a iugulariis aluntur extimis. Reliquū autē
omne ex internis iugulariis ad cerebrum assur
gens, in caluam excidit, per extremam suturæ
partem, quæ Λ Græcæ literæ imaginē ostendit.
Sed prius quam excidat, ramulū in mediū pri-

mæ, secundæque uertebræ commissurã inserit: ac deinceps aliã pili modo tenuem inter primam uertebrã, caputq́ ipsum. Coit autem cũ uenis quæ de summa parte deorsum feruntur per cerebrũ: ac nõnullis item, quæ extrinsecus, quæq́ a lateribus ueniunt. Omnium enim coniunguntur extrema uenarũ circa caput, ipsiusque cũ prima uertebra commissurã. At enim uenarum quæ caluæ intexuntur, aliquæ per interiora procedũt, maxime qua maxilla iungitur. Quemadmodũ autem postea, quã in caluã euaserint, in ramos sparguntur: & societatẽ inter se ineunt: ac rursum quomodo aliquæ ipsarum partes cũ neruis quibusdã foras excedũt, in dissectionum libris (cum de cerebri dissectione faciẽda disseruimus) pertractatum est. Similiter cũ de pulmonib⁹, corde, aliisque uisceribus dissecãdis orationẽ instituemus, ut quæq́ in quodq́ ipsorum ab omnibus, tũ uenis, tũ arteriis propago mitteretur, plenius atque exactius est dictum. Nunc autẽ (quod iam monuimus) commentarium ac compendiũ de uasorũ dissectione scribimus. Cumulata igitur, expletaq́ uenarum, quæ superiora alunt expositione, iã ad reliquas oratio conuertatur, quæ omnibus infra præcordia membris, partibusque corporis sanguinem riuant: quarum omniũ origo caua est. Hæc enim uena, simul atq́ e iecore primũ se exprõ-

psit, priusquam in lumbos confidat, elatior adhuc existens, parte quidem dextra in dextri renis tunicam, ac circuniecta corpora modo in speciez filorū araneæ prætenues, modo crassiusculos paulo & aspectabiliores ramulos spargit: sinistra autem, insigni magnitudine uenam, quæ & ipsa in ramos scissa corporibus inibi existentibus distribuitur: ac sæpenumero a caua ipsa ad renem proficiscente propagines mittuntur, quæ in renis tunica intexuntur ac uicinis in ambitum locis: eæq; nunc filorum araneæ similes sunt, nūc paruæ. Paruas autē separatiz, ac proprie appello, quæ aliquā & exiguā crassitudinē obtinent: id quod nequaquā inest neq; in iis, quas filorū araneæ, neq; in iis quas capillorūz similes subinde uocamus. Verum illæ quidez assimiles sunt subtilissimis lineis, quæ ægre uidentur: quas antiquoꝝ nōnulli ἀπανθισμούς uocauere, quasi tu exolescentes lineolas diceres. Hæ autem pleniusculis paulo lineis, quæ habēt illæ quidem latitudinē omnino aliquā: cæteruz quia sensum non moueant, ceu quiddam latitudine uacās uulgo dicūtur, cū nulla in iis particula sit quæ manifeste eaz dimensionē definire queat. hæ igitur uenæ ad hunc habent moduz. Quæ autem in renes inseruntur, omnium facile sunt amplissimæ, quæcunque a caua propagantur. Deinceps post has, ad testes deferūtur

uenæ, quæ partim cōmune quiddā in omnibus nactæ sunt simijs, partim in singulis propriū. Et cōmune istuc quidē est, ut ab ea, quæ ad sinistrum perfertur renē, ramus ad uenam eam mittatur, quæ ad sinistrum testem tendit: utque hæc a caua propagetur, aliquando ab illa sola, quæ ad renē perfertur. At, quæ in dextra parte uena est, ad dextrum contendens testem, ea ab ipsa producitur caua. quāquā hæc quoque mihi semel obseruata est, initia duo habere, sicut ea quæ ad dextram est, persæpe. Hæ igitur uenæ ad testes deferuntur, siue mas, siue fœmina animans fuerit. habet enim etiā fœmina ad uteri latera testes multo minores, quam in maribus uisantur. Secūdū eas uenas de singulis uertebris ad ilia uenæ mittuntur, quarum postrema ad musculos, qui abdomini prætēti sunt, attolluntur. musculi enim quibus abdomen constratum est, ab ijs aluntur uenis, alijs que tum quæ inter minorum costarū spatia uersantur, tum quæ per pectus ad mā mas superne deferūtur: ijs denique, quarū de inferioribus locis sursum uersus tendentium extrema, cum proxime memoratis pectoris, mammarumque uenis coniunguntur. de quibus antea recepi me rursus dicturum. Qui porro supra hos musculi, extra thoracem iacent, alimentum accipiunt a uascu

lis gracilioribus: de quibus ante est dictum. tum etiã ab ijs, quæ per pectus ad mãmas tendũt: (siquidem eorũ propagines quædã ad muscu los pectoris erumpunt.) atq; etiã ab ijs quæ in spatijs sunt intercostalibus. Etenim & harum pars quædã extra thoracem emergit. Ac dictũ quoq; prius est, quod a uena caua lumbos per reptante uenæ propagate in spinã dorsi, quate nus ea per lumbos porrigitur, inseruntur, per singl'a foramẽta singulæ, plane ut nulla uena quæ a caua ortum habeat supersit cõmemoran da. Sed enim quo modo bipartito ea scindatur, iam addendũ. In ultimis igitur lumborũ uerte bris, non amplius uidere est arteriã uenæ subie ctam, sed contra omnino se res habet. Elatior enim arteria supra uenã ceu prouehitur: uena autem per ipsas uertebras. Hac igitur parte & sese contingit utrunq; uas, & in duo membra diuaricatur: efficiturq; omnis illorũ figura V e lamento persimilis. V traque porro cohærentiũ uasorum pars, ad sibi subiectũ crus descendit obliquior. Atq; obiter uidere primũ licet, ramũ uenæ utriusq; retrorsum ad carnes in lumbo longitudinẽ porrectas (ψόας Græci uocãt) distribui: atq; alias pilorũ similes obscure quã doq; ad eã pitonæi partẽ, quæ ad lũbos est, fer ri. Siquidem peritonæũ, ut cuiq; corporis par ti prætenditur, a proximis quibusque uasis, tã

frequentibus alitur uenis:quaruz plurimas eas que longiores, a uenis accipit, quæ ad testiculos deferũtur. Secũdũ has, a uenis ad crura tendẽtibus propagines mittuntur, cũ ad imas, tũ ad anteriores partes:primũ quidem ad eius ossis, quod latũ uocatur musculos, quarũ nõ exigua portio, ipsorũ miscetur musculorũ exortui ad sedis musculos tendens. Vtriusque autẽ uenarũ cõiugatiõis extrema ad exteriores lati ossis partes se promunt. Inq; musculos eã regionẽ consternentes dispensantur. Deinde ad uteri partes inferiores, uenæ progrediuntur, paulo supra quaz est colli primus exortus, quæ in ceruicem ipsam disseminatur: & ad uterũ coeuntes, quadã sui parte testiculos amplexantur. altera usque ad uteri fundũ pertinẽt. At ex ijs quæ ad inferiora uteri ferũtur, uenæ propagantur uesicam subeũtes. Deinceps aliud uenarũ quæ gemino ex magna parte initio oriuntur, coniugiũ est, quæ procedentes mutuo se contingunt, ueo namque progignunt, quæ utrinque per pubis os ad exteriora cum eius neruo porrigitur:atq; ita ad inferiores ossis quod ad pubẽ est musculos, uasculum hoc, ut neruus quoque distribuitur. Est & alia subinde uenarũ coniugatio, de quibus antea dicere intermiseram, quæ per rectos musculos ascendunt: deinde extremis coniunguntur uenarũ, quas per thoracẽ descende

re ad subchartilaginea prius dixi. Quinetiam ab eadem radice uenulæ utrinque singulæ, in uterũ perferuntur, per quas uenas mammis cũ utero maxima est cõmunicatio. Venæ igitur hæ interioribus rectorũ musculorum partibus sitæ sũt: ac illæ quidẽ quæ ad subchartilaginea ferũtur, his sunt cõnexæ. Insuper aliud extra musculos est coniugiũ, earũ quæ ad pudenda pertinent, siue mas sit animal, siue fœmina. Descẽdunt autẽ propter cõmissurã duorũ pubis ossiuz, utrinq;. Ab his autem statim alia est uena utrinq; quæ ad crura procedit ad ĩteriores musculi partes. Sequitur alia post has uenarũ subter cutẽ in superficie extantiũ coniugatio, quas in macilentis hominibus conspicue uidemus, de inguinib9 primũ orientes ꝑ iliũ regionẽ ascẽdere. Quinetiaz obscuræ aliæ, quæ supne deorsum feruntur, finibus has contingunt. hæ autem ab iis quæ ad mammas sunt, maxime deriuantur. Sed enim ubi a uenarũ coniugatione, de qua modo erat sermo, dixi non paruã partẽ ab inferioribus sursum tendere, ac ad podicis musculos secedere. Hinc reliqua magna uena, in crus ipsum diuiditur: primã iuxta inguina emittẽs propaginẽ, quæ cũ parua arteria in anteriores musculos spargitur: secundam utrinq; unam, quæ ex internis partibus ad genu usque subter cutez dissipatur: ac alias nõ paucas pere

profundiora fœmora. Cæterũ paulo altius quã fœmur, cũ tibia articulo iungitur, in tres partes diuiditur: quarũ media (quæ maxima est) per ipsum deorsum ad poplitem fertur, atq; inde per profundũ posterioris tibiæ (quam surã dicũt) ꝓcedens, nõ modicã in musculos eius ramorum sobolem spargit. Altera autem parte, quæ in superficie eminet per exteriorẽ partẽ alterius tibiæ ossis (quod peronam Græci appellant) porrecta, ad pedis pertingit articulum. Tertia uero quæ est interior ad anteriorẽ tibiæ partẽ (creã Latini appellant) procedit, ac inde ad malleolos peruenit, ad ipsum tibiæ extremum: hæc ad sanguinẽ mittendũ cõmodissima. Enimuero a maxima quæ per profundũ musculum distribuitur, duo cum arteria, extrema fiunt: quorũ alterũ maius id quidem a tibia fertur ad interiora: alteruz uero per mediã duorum tibiæ ossium regionẽ ad interiora pedis perducitur, ac propagini alterius uenæ immiscetur, quam ex anterioribus tibiæ partibus, per posteriorem tibiam dixi descendere. Ita fit, ut sint uenæ quatuor, quæ ad pedes descendunt: una quidẽ omniũ maxima, per externã posterioris tibiæ partẽ: altera per ipsius interiorẽ. & tertia, ut dixi, per anteriorẽ tibiæ regionẽ. quarta denique quæ ex interioribus partibus exuberantes ossium tibiæ processus complexa est.

Harum

Hæ igitur duæ prius expositæ, posterioris sunt tibiæ: reliquæ duæ, anteriores. Hinc uero quarta infima quæq; pedis cōmixtis tibiæ priæ particulis cōplexatur. duæ autē intermediæ per superiores pedis partes disseminātur. Atqui prima etiaʒ supioris pedis particulā hʒ: ac ptes minimo digito maxime uicinas cōplectitur. Cæterū & aliis multis modis quemadmodū in extremis manibus, sic in pedibus etiam uasorū particulæ commiscētur. Hoc igitur tibi dissectionis uenarū cōmentarium esto. Deinceps de arteriis dicēdū. Harū origo est cordis sinister uentriculus. Hinc autē in pulmones deriuat̄ una tenuis, simplíciq; tunica cōstās: tū altera etiā multo hac crassior, quæ ueluti trūcus est omniū arteriarū. Possis etiā, si lubet, quæ in pulmonē deriuat̄, cū uena cōferre, de qua omniuʒ primū disseruimus. eā dico, quā a portis iocineris ad uentrē numerosa ramorū serie descendere, suisq; extremis ceu radicib9 quibusdā cibū exugere dixim9. Hæc enī similiter propter usuʒ, cōmoditatēq; spiritus attrahēdi, in pulmones deriuatur. Ac sane ob eādē hac causaʒ, cordis ipsi9 corpus circūfusas in ambitū duas habet arterias: alterā quidē maiorē, quæ maximā ipsius partem amplectitur: alterā ea maxime regione distributam, ubi tertiū uentriculū esse existiauit Aristoteles. Atqui hic in latiore cordis parte iacet, particula existēs dexterioris uentriculi, nō etiā alius quis

piā tertius uentriculus. Has igiť arterias, simul atq; maxima de corde se prompserit, ab ea produci uideas: ipsamq; mox in membra haud quaquā paria diduci: & horū quidē quod minus est, sursu; ferri: ipsumq; cōfestim in partes rursum inæquales findi. ac subinde ipsarū maiorē ad iugulū tendentē obliquaz de sinistra ad dextrā thoracis partē porrigi: alterāq; oppositū habere sitū. Attollitur enī etiā ipsa obliquior ad sinistrā scapulā, & axillā, ꝑpagines mittens ad pect⁹, primasque thoracis costas, & ad sex colli uertebras, atque etiā ad claniculæ uicina loca summo humero tenus. Ac cū has oēs ediderit, reliquū ei⁹ ī scapulā, manūq; diuidiť. At uero arteriæ pars maior, quæ ad iugulū tēdit, ubi ꝑpe glandiū, cui thymo nomē est, peruenerit: primū quidē, ad sinistrā iugularē ramū emittit: post illū, alterū ad dexteriorē. Deinde quicquid ipsius restat, eodē distribuitur modo, atque illa, quā ad scapulā, axillāq; sinistrā procedere diximus. Nā & ad pectus quædā nō aliter ac uena, porrigitur, tū alios producēs ramos, tū eū qui mammā subit. Et quæ ad primas thoracis costas diuiditur, extraq; thoracē emergit ad spinales musculos nō alio, quā uena, modo: quæq; ꝑ foramīa sex primarū colli uertebrarū deducta, una cū uena ad spīalis medullæ mēbranas (meningas dicūt) descēdit, diuiditurq;: tuz quæ ad sūmū humeꝝ, scapulā, axillāq; dextrā:

hæ inquã, omnesq́; aliæ simul cũ adiacẽtibus ue-
nis diuiduntur. quẽadmodũ & quæ arteriæ caro
tides appellãtur. Ex iis enĩ una cũ iugulariis in-
ternis ascendit quædã arteria. Cæterũ quæ in su-
perficie extãt iugulariæ, siue duæ sint, siue qua-
tuor, eæ sine arteriis conspiciũtur. At oẽ, quod ex
carotidib9 est reliquũ, sursũ recta procedẽs pene
trat in caluã: inibi que textũ illud ad retis imagi-
nẽ cõplicatũ efformat: deĩde in duas rursũ coiẽs
arterias, subit ab cerebrũ. Cæterũ, quo eæ pacto
distribuãtur, quãq; cũ sensuũ instrumẽtis socie-
tatẽ, ac cõmunionẽ habeãt, ĩ dissectionũ libris est
mõstratũ. Porro arteriæ, quæ a corde se promit,
pars maior, ad spinã deflectitur, quintãq; thora
cis uertebrã ascẽdit: & inde per totã spinã usq;
ad latũ os descẽdit: primũ propaginẽ quandã te-
nuẽ emittẽs, quæ in eas diuidit thoracis partes,
quibus pulmões adiacẽt. Extrema autẽ ipsius ad
arteriã usq; ascendũt: deinde per singulas uerte-
bras rami, tũ in spatia intercostalia, tũ ad spinã
exoriũtur. At enĩ superiores thoracis partes, quæ
quatuor primis costis muniunt, nõ ad eundẽ sem
per modũ distributas habẽt arterias. Aliquando
enim ab una costa lõgiuscule recedũt arteriæ, nõ
nũquã pari ab utraq; spatio intra ipsas inserunt.
Cæterũ magna arteria procedẽs, simul atque tho
racẽ egressa est, primũ duas in septũ transuersũ
mittit arterias: deinde in uẽtrẽ, lienẽ, ac iecur in-

iugeꝫ unã: utraſq; ab anteriorib⁹ magnæ arteriæ ꝑtib⁹, ducẽtes originẽ. interdũ ex una radice bifariã diducta, uẽtri q̃dẽ, et liẽi, et hepati altera ꝑs: altera uero ĩteſtĩs diſtribuit̃, ꝑ duo meſẽteria, tũ id qđ ad dextrã ſitũ habẽs, prĩaꝝ eſt coli ꝑtiũ, tũ id, qđ eſt oĩm inteſtinorũ mediũ. Nã tertiũ meſẽteriũ, quod prope ſedẽ ꝑtingit in ſiniſtra ſitũ, nullã ĩde aſſumit arteriã, ſed de imis partibus ĩ ipſũ quædã inſerit̃, quæ ꝓpter renes a magna arteria iniugis & ipſa naſcit̃. Atq; inter hãc & mõ memoratas, duæ magnitudĩe præcipua ad renes tẽdũt. Tuꝫ alia quoq; præter ipſas arteria ſuꝑne atq; a ſiniſtra ꝑ uenã porrigit̃, quæ ex ĩferiorib⁹ ꝑtib⁹ ſurſũ uerſus tẽdit. Enĩuero ex duab⁹ incõiugatis arteriis, de q̃b⁹ mõ uerba fecim⁹, aliquoties uidimus altiorẽ quidẽ in uẽtriculũ, lienẽq;: humiliorẽ uero ĩ iecur meſẽteriaq; diſtribui. Quĩ aliæ quoq; a magna ꝓpagatæ arteriæ ꝑ ſinglas uertebras, in ſpinã dorſi una cũ uenis deſcẽdũt. Ac cũ iis etiaꝫ uenis, quas ad ilia ferri meminim⁹, arteriæ pariter quædã cõtẽdũt, ab ea magna ortæ, quæ ꝑ lũbos extẽdit̃. Deniq; cũ uenis, quas ad teſtes diximus ferri, arteriæ etiã procurrũt. Iã arteriæ magnæ pars extrema, cũ ad latera lũboꝝ ꝑuenerit, ſuprapoſitã uenam trãſcẽdit. Oſtẽſuꝫ enĩ nobis eſt, ſuꝑ uertebras uenã, ſuꝑ hãc autẽ ferri arteriã. Quod poſtea q̃ factũ fuerit, haud aliter q̃ uena ſciſſa bipartito arteria, partẽ utrãq; ĩ ſibi ſub

iectum crus mittit. Quæ dũ ita ferũtur, obiter ab ipsarũ utraq; singuli cõspiciũtur ꝓpagati ramuli, q̇ cõceptib⁹ ꝑ umbilicũ inſerũtur. Cũ enim cõ ſummat̃ ac ꝑficit̃ animans, quidq̇d mẽbranaceũ in medio eſt, aridũ id, et inutile reddit̃: quod autẽ umbilico adhæret, nequaq̃ perit. Atq; indidẽ ut in cõceptib⁹, ſic etiã i iã ꝑfectis animãtib⁹ arteriæ aliquot ꝓpagatæ, cũ uenis ad os latũ exiſtẽtib⁹ pariter excurrũt: quas antea diximꝰ, in regionis eiꝰ muſculos diſpergi. Ipſa aũt cruris utriuſq; arteria, ad ĩtimas diſtributa ꝑtes, cũ magna uena fertur. Ac ſane quæcũq; ab ea uenæ ꝓducunt̃, ꝓfundius cõditæ, cũ arteriis ferũtur pariter, atq; ĩ ramos diſſipãtur. Cæterũ iis uenis, quæ ꝑ crurũ ſuperficiẽ extãt, ne unã q̇dẽ aĩa uertas adiacẽtẽ arteriã. Sic nec in manib⁹, nec abdomine (epigaſtriũ Græci appellãt) nec dorſo, nec collo. Sed enĩ arterias in ſolo capite iuxta cutẽ inueneris, tũ eas quæ poſt aures, tũ eas quæ ad utraq; tpa extãt. Nam quæ in extremis manib⁹ arteriæ ſũt, eæ etſi ꝓfundius lateãt, pulſare attamẽ manifeſte ſentiũt̃: qm̃ ea loca min⁹ ſunt corpulẽta: quẽadmodũ etiã illæ, quæ ꝑ pedũ malleolos excurrũt. Nã uel in iis hoibus, qui craſſiore obeſioreq; ſunt corpore, eæ paululũ ſentiunt̃, cũ aliarũ nulla manifeſte ꝑcipi poſſit. Eteni in macilentis etiã aliaꝝ pluriũ arteriarũ particulæ, ſenſuꝫ minime fugere queũt. Hæc igit̃ oĩa, quæ adhuc de uenis arteriisq; dicta

ſunt, in ꝑfectis uiſunt̃ animãtibus. At in cõceptio bus, præter iã memoratas ĩn ipſo fœt⁹ inuolucro, quod choriõ Græci uocãt, uenæ, arterieq́ꝫ ĩtexũtur ab extremis uenaꝝ oſculis prodeũtes, quæ ad uterũ ꝑtinẽt. Coeũtibus aũt inter ſeſe illis, ac quæ ex eo coitu factæ ſũt, rurſuꝫ cõcurrẽtib⁹, ex ipſis fieri cõtingit par illud uenaꝝ et arteriarũ utrũq́ꝫ quod in umbilicũ inſerit̃. At enĩ arteriæ quidẽ ueſicã cõplexæ, ad arterias illas tendũt, quæ a magna per ſpinã porrecta, ac bipariito ſciſſa ad ſibi ſubiectũ utraq́ꝫ cr⁹ mittũtur, ſicut paulo añ oſtẽſum eſt. Venæ autẽ ſimul atq́ꝫ ex umbilico ſe prõ pſerĩt coeũtes magnã perficiũt, quæ ad gibbũ iocineris tẽdit, haud procul ea uena, quæ ad portas eſt. Hæc igit̃ uena ſine arteria ẽ: ac poſt illã tota caua. Quicq̃d enĩ ei⁹ uenæ gibbas iocineris ꝑreptat partes, quodq́ꝫ indidẽ ad ſpinã ꝑfertur, oẽ id nullã habet adiũctã arteriã. Nec uero alia ulla ex iis uenis, quæ ꝑ gibba iocineris expãdũtur, adiacẽtẽ arteriã, uacta eſt. ſic nec quæ ſepto tranſuerſo intextæ ſunt, quas a caua dũ ſeptũ tranſigũt, oriri ac ꝓpagari dixim⁹. Iã uero & quæ thoracẽ alit uena, quã in ſimũs paulo ſupra cor ortũ habere oſtẽſuꝫ eſt: hãc quoq́ꝫ uidere licet, ꝑ ſpinã ſine arteria deſcẽdere. Nihilo hac minus notabili alia magnitudine, quã hũerariã diximus appellari, ſine arteria eſt: unaq́ꝫ oẽs quotquot ab ea propagant̃ rami, præterquã unicus tm̃, quẽ in eo no

do, quo brachiũ cũ cubito coartat̃, ortũ habere: et ad interiora ꝓfundi⁹ recedere, occultarię́ memoratũ est: queãdmodũ etiã uena illa interior, quæ ꝑ axillã fert̃. Hæ siq̃dez duæ solæ ꝑ ꝓfũdiora cubiti cũ arterijs se porrigũt. aliæ porro uenæ, quæ ꝑ cubiti suꝑficiẽ expãdũtur, oẽs arterijs carent. tres enĩ, aut quatuor ab ea, quæ ꝑ axillã iter hʒ, ꝓduci ãtea dixim⁹: aliaq́ʒ etiãnũ his ãplior, quæ ex ãbab⁹ cõflat̃. Hæ inq̃ oẽs in utraq́ʒ manuũ uenæ arteriã copulatã nõ habẽt. Ad eũdẽ se hʒ modũ uena ea, quæ circũ brachij os ꝑ auersaz ei⁹ partẽ cõtorquet̃, subĩdeq́ʒ ad cutẽ emergẽs, circa extuberãtẽ brachij nodũ, ad cubitũ ꝑtigit. Hæc etenim oĩsq́ʒ ei⁹ soboles sine arterijs excurrit: simil'r et e iugularijs quæ suꝑficiẽ innatãt cũ oĩbus indidẽ enatis ramis. Iã quæcũq́ʒ collo intextæ sũt uenæ, usquedũ ad scapulas extẽdãtur: tũ quascũq́ʒ ubi de ipsaruz dissectionib⁹ sermo haberetur, dixim⁹ ad uicina clauiculis loca ꝓgi oĩno tenues: hæ inq̃ oẽs solutæ liberaq́ʒ uagãtur. Quĩ de multis, quæ ꝑ faciẽ, caputq́ʒ expãdũtur, uenis, perpaucæ oĩno arterijs adiacẽt: sicut paulo ante diximus, cũ de arterijs quæ et ꝑ tp̃a, et post aures subter cutẽ extãt, agerem⁹. Deniq́ʒ ut summatĩ dicam⁹, suꝑficiarijs oĩb⁹, aut quæ ꝑ dorsũ, latera, totũ thoracẽ, inferiorẽq́ʒ uẽtrẽ, sub sũma cute expãdũtur, nulla ĩuenias subditã arteriã. Utiq́ʒ earũ etiã, quæ ex subchartilagio deorsũ ferunt̃, quas

copulari, ac cõfluere cũ uenis ex imis uẽtris ꝑtibꝰ sursũ uersus sese attollẽtibꝰ, dictũ est, nulla quæ mõ in suꝑficie innatet, appositã hꝫ arteriã: sicut quæ altiꝰ cõditæ, ꝑ internas musculoꝝ rectoꝝ partes porrigunt̃, illæ eteñ habẽt. Quæ aũt, nec suꝑficiariæ oĩno sunt, et ab ijs quæ ꝓfundiꝰ abscõdũtur, ortũ habẽt: ad hũc cõstãt modũ. Nã quæ ex alto deorsuꝫ tẽdũt, adiacentẽ natæ sunt arteriã. Quæ ex imo subeũtes suꝑne ueniẽtibꝰ uenis cõiũgũtur, sine arterijs ad ꝗlãdia quædã euadũt. Similiter ex ijs, quæ ꝑ sacrũ os ad eiꝰ loci musculos spargũtur, unica cũ arteria cõiũcta est: aliaꝝ aũt nulla. Tũ uero quas ad genitale ferri dicebamꝰ, in exterioribꝰ musculis nascẽtes, ne illæ q̇dẽ cũ arterijs copulãtur. Haud aliter, quæ ꝑ crura se effundunt uenæ, subter tibiæ cutẽ. siq̇dẽ cũ magna uena paulo ante, quã ad poplitẽ ꝑtingat, tripartito illic scindat̃: quæ ex ea diuisiõe ad ĩteriora subit, una cũ oĩbus, quos obiter emittit ramis, arteriã adiũctã nata ẽ. quæ autẽ ad cutẽ recedũt, earũ ne una q̇dẽ adiacẽtẽ hꝫ arteriã. Hæ igit̃ sine arterijs sunt uenæ. Arteriæ aũt sine uenis illæ sunt, quæ in aĩalibus etiãdũ ĩ utero agẽtibꝰ, uesicã amplexant̃: quas ab ũbilico ad arteriã spinæ appositã ꝑferri diximꝰ, circa illas maxĩe ꝑtes, ubi ea bipartito scissa, ramos ad sibi subiectũ utrũq; crus traducit. Quĩ ea ꝙ̊ꝫ ꝓpago, quæ in cõceptibꝰ cũ a magna arteria se prõpserit, in unã arteriosaꝫ ino

serit. Ea inq̄ nō substantia mō corporis, sed usu etiā, ac functione arteria est: & ipsa absque uena porrigit. Arteriæ porro sine uenis, nō tm̄ in cōceptibus, uerū etiā in iā perfectis animantibus uisuntur. Primum magnæ illæ, quæ ex corde prodeūt: una quidē quæ ad quintā usque thoracis uertebrā descendit: altera, quæ prima omniū ad iugulū effertur. post has, ea etiā, quā ad scapulā, & axillā sinisteriorē tendere ostensum est. Harū eniz unaquæq̄ aliquādiu sola citra uenæ copulā excurrit: et ea quidē, quæ ad quintā uertebrā descendit, usquedū a uertebra subnixa fuerit, quæ aūt ad iugulū tendit, donec ad locū ꝑuenerit ubi thym⁹ ē positus: quæ uero ad sinisteriorē axillā, donec prope primā costā ꝓcesserit. Iā arteria sine uena est, ex carotide propago una, quæ sola ad textū retis instar habēs ascēdit. Hāc enī uidere licet, multū ab eo recedere foramēto, ꝑ quod extremā iugulariā ad cerebrū subire dictū est. Enīuero ipsum q̄ꝫ reti si'le textū sine uena est: tū quæ inde ulterius ꝓcedūt, ī ipso ꝓgressu nullā habēt adiacētē uenā prius q̄ coire īcipiāt: tū uero, quæ ad septū transuersuz ꝑtinēt, earū nulla cū uena iungit, prius q̄ in extrema inciderit uenaꝶ, quas a caua nūerosiori sobole propagari ostēsuz prius est. Quēadmodū, nec primæ illæ ꝓpagines, quæ ad iecur et uētrē, et lienē, et ītestina mittunt. Nā ne illis q̄dē adiacet uena, prius q̄ incipiāt cōiūgi.

Eud ꝫ dinec. arteraarum

GALENI DE NERVORVM diſſectione, commẽtarium: Antonio Fortolo Ioſerienſi interprete.

Vod nulla particularuꝫ aĩalis neq̃ motũ, quẽ arbitrariũ uocam⁹, neq̃ ſenſum ſine neruo obtineat: ac quod ſi incidat̃ neruus, ĩmobilis cõfeſtim inſenſibilis que reddat̃ particula: inter oẽs conſtat medicos. Quod aũt principiũ, origoq̃ neruorũ ſit cerebrũ, ſicut & ſpinalis medullæ, quodq̃ nerui parti ex cerebro, aliũ ex ſpinali oriant̃ medulla: id uero minime oĩbus notũ, exploratũq̃ fuit. Cæterũ quod in diſſectiõibus corporũ apparet, ad hũc ſe habet modũ. Ipſi quidẽ anteriores uẽtricli, per cerebrũ in priorẽ ꝓcedẽtes partẽ, ſenſim leniterq̃ in anguſtũ coartant̃, fere in ſpeciẽ figuræ turbĩatæ: donec ad pĩcipiũ pertigerĩt naſi, mutuo ſitu adpoſiti, ac ſeſe perpetuo cõtĩgẽtes, ut nihil inter ipſos ſit mediũ, præter tenuẽ mẽbranã, meninga Græci uocãt. Horũ quidẽ ſinuũ ad partẽ utrãq̃, un⁹ dextra, et alter ſiniſtra, neru⁹ eſt, craſſitudĩe notatu digna, et fere oĩm neruoꝝ alioꝝ molliſſim⁹. ex ipſo q̃dẽ prodiẽs cerebro, procurrẽs aũt in oculos extra caluã, per foramẽ prorſus æq̃ patens, ac latũ quãta eſt nerui ipſi⁹ craſſitudo. Poſitũ aũt eſt id foramẽ qua primũ naſci incipit oculoꝝ regio: ac tibi, ſi cõtẽplat⁹ fueris, nerui iſti, ceu quædã oculoꝝ radices eſſe uidebũt̃. Diſſoluũt̃ aũt haud q̃dẽ in plures fibras, cæteroꝝ oĩm neruoꝝ modo, q̃ in

ea, a quib⁹ ſuſcipiũt inſtrumẽta uarie diſpgunt, ſ; alio quodã mirabili plane mõ, quẽ nec facile ſit explicare, nec ſi tibi explicuero, fortaſſe credas, utiq; priuſq̃ ſpectac'lo interfueris. uterq; enĩ in ſibi aduerſũ oculũ, intro ſubiẽs ĩ latũ ſeſe explicat: ipſũq; q̃ in oc'lo ineſt uitreũ hũorẽ, ĩ orbẽ ſphæræ mõ ambit: nihil q̃cq̃ detrimẽti cõtrahẽs, quo min⁹ naturã, ſubſtãtiãq; cerebri inibi retĩeat. Sed ĩ ſolis hiſce neruis, anteq̃ in oc'los inſerant, ſenſibilis q̃dã meat⁹ ineſt: unde ipſos nõnulli anatomici, poros .i. meatus appellãt: alii opticos neruos .i. uiſui admĩſtros uocãt, noĩe a functiõe, quã ipſi obeũt, facto. Ac primã q̃dẽ hãc cõiugationẽ neruorũ, q̃ a cerebro oriant̃ nũerãt, quæ aliarũ oĩm eſt molliſſima. Altera poſt hãc eſt cõiugatio, ĩ muſc'los q̃ oculos mouẽt diſtributa, durior m'lto ea, quã mõ mẽorauim⁹. Hæc ex calua foras emergit, haud al'r, atq; illa, tenuiſſimo dirẽpta oſſe. Cui dũ p caluã procedit, nõ ẽt cũ primũ naſcit̃, adiacet tertia neruoꝝ cõiugatio. uocãt aũt ipſos molleis: m'tiq; circa primã ſtatĩ radicẽ appẽt, ſi mõ diligẽti⁹ aĩm aduertas, nã negligẽti⁹ intuẽti, un⁹ oẽs eſſe uideant. Molliores q̃dẽ certe iſti ſũt, tũ ſcd'æ, de qua mõ agebam⁹: tũ uero ei⁹, quæ mox ſeq̃tur, quartæ cõiugatiõis, aliarũq; deĩceps cõiugationũ neruis. ſi q̃dẽ tales, eo magis uidẽt̃, q̃d cũ plures nũero ſint, capillorũq; mõ prætẽues, ita pibus inter ſe ſpatiis adiacẽt, ut citra cõpſſũ, cõnexũq; cõmittãt̃. Paulo iis durior neruoꝝ ex cerebro prodeũtiũ quarta cõiugatio cũ

tertia miscet: ac preptat, primū q̄dē crassā mēbranā cerebri custodē: deīde ipsū etiā capiti obductū os: tū rursus ad palatū retrocedit. At enī tertia cōiugatio, sicut ex frequētib⁹ pris radicib⁹ uidet̄ cōstare, ita ēt uarie scīdit̄ ac desinit. Neq̄ enī refert, utrū solui a seipsis inuicē dicas prædictā neruorū frequētiā: an totū discīdi, ptibus in diuersa tēdētibus. ita siue dicat aliq̄s ipsos a seipsis neruos discerni, ac separi: siue a tota cōgerie, quālibet oriri ptē: nihil intererit. Primū igit̄ unaquæq̄ ipsorū ps ad īferiorē capit̄ ptē recedit: id qd̄ anatomicos latuit. Cōe aūt est caluæ foramētū per qd̄ hæc deorsum fert̄, et arteriæ carotidis reliquū ad cerebrū subit: utriq̄ aūt una est. Id enī si qñ nō adderet̄, subintelligere attñ semp op3: præsertī eos q̄ semel mō audissēt, nullū neq̄ a cerebro, neq̄ a spīali medulla neruū esse nō cōiugatū: s3 semp alterū ad dextrā, ad sinistrā alteꝝ, eadē prorsus utriq̄ magnitudine sitū obtīere. Quo itaq̄ mō nerui isti, p collū, ac thoracē ad loca præcordijs subdita ferātur: quæq̄ ipsoꝝ fit distributio, pcedēte orōne ostidem⁹. Nūc aūt ad reliq̄s cōiugatiōis tertiæ ptes referamus cōmētationē. Ea e calua emergēs, attīgit q̄dē scd̄ a3: cæteꝝ haud quaq̄ eodē mō cū ea pmiscet̄, quo aliæ quædā pmiscent̄: sed sicuti iā dixi, uarie scīditur. Statī itaq̄ ps eius qua maxilla iūgit̄, añ aures erūpit: quæ queādmodū cū neruis, a quīta cōiugatiōe uenietib⁹ coeat, nō ita multo post, audies. hæc igit̄ parua quædā ipsi⁹ ps est. Qd̄ aūt tanq̄ trūcus est

oĩm indidẽ prodeũtiũ particlaꝝ, quæ & ipsæ ramoꝝ, ac palmitũ uicẽ, rõneq́ʒ subeũt, bipꝛtito scindit primũ: deĩde mẽbrũ utrũq́ʒ in multas rursum ꝑtes. Et alterũ q̃dẽ, tũ in tẽpoꝝ musclos dispẽsat, tũ eos quos molitores appellãt, tũ uero ĩ eos quoq́ʒ q̃ ex supiore mãdibula ortũ hñt. Quĩ ad gingiuas ẽt, & dẽtes, & cutẽ, quæ faciei prætẽdit, ex hisce neruis aliq̃ ꝑueniũt. Alterũ uero ĩ radices dẽtiũ, q̃ ĩ inferiore ĩpacti sunt mãdibula, diuidit, ad eũdẽ oĩno modũ, quo pri⁹ illud mẽbrũ in supiores: ac ꝑ inde ad gĩgiuas labraq́ʒ inferiora ꝓpagĩes mittit, ut illud ad supiora: pluria aũt ipsi⁹ ꝑs ad lĩguæ tunicã ꝑtinet. Ac nõnulli cõiugatõeʒ hãc neruorũ, gustatoriã uocãt: q̃m mĩsterio ipsorũ sensus gustãdi obeat. Ad hũc igit̃ modũ se hʒ tertiæ neruoꝝ cõiugatiõis distributio. Dictũ porro & de quarta ẽ, quã recte Marin⁹ aĩaduertit, abs tertia recedẽtẽ, ad palatũ ꝑuenire: de qua & ipsa, in dissectionũ libris ꝑtractauim⁹. Est aũt & alia neruorũ cõiugatio, quã Marin⁹ quĩtã noĩat, Quãq̃ nõ ea q̃dẽ ex una adeo radice ꝓdit: sʒ uicini inter sese nerui ipsi sunt, cũ alter tñ ex altera radice oriat̃. Et hic q̃dẽ quẽ auditoriũ appellãt, ĩ priore magis ꝑte, ad auditꝰ meatuʒ emergẽs, una cũ dura mẽbrana, quæ indidẽ, unde neru⁹ ipse exorit̃: cũ qua ĩ latitudinẽ sese effundẽs meatui leniter obducit̃. Alter uero ex ꝑte auersa, ĩ alterũ q̃dã ossis (q̃d lithoides Græci ab insigni duritie uocãt) excidẽs foramẽ, cæcũ appellatũ: id enĩ antiq̃ores anatomici nomẽ indide

rũt, cũ utiq; pforare nõ potuiſſẽt exactiꝰ eũ anfra ctũ, p quẽ neruꝰ poſt aures foras erũpit. Coit autẽ mox neruus hic, cũ eo, quẽ cũ de cõiugatiõe tertia ageremꝰ foras pdire, qua maxilla iũgit, oſſi ſuꝫ eſt: haud illo q̃dẽ ad hũc pueniẽte, ſꝫ opiẽte potiꝰ, dũ hic ad ſeptĩgat. Ex ãbobꝰ aũt ipſis cõmixtĩ ps plu ria, uel ut veriꝰ dicã, totũ fere in latũ muſculũ ſcĩ dit: q̃ cuti ſubiectꝰ, buccã (Γνάθον Græci uocãt) ſine maxilla mouet, quẽ nos pmi obſuauimꝰ unũ manifeſto atq; eũ utriq; exiſtẽtẽ. Meminiſſe enĩ te opꝫ, ut ſemp ſubaudias ſm copulã, etiã ſi ĩter lo quẽdũ, aliqñ omittat. ad hũc igit modũ quĩta di ſtribuit cõiugatio. Age enĩ, qñ ita placet Marino, unicã eſſe fingamꝰ, et ſi duplicẽ liq̃do eſſe cõſtet. Sexta aũt neruoꝝ ex cerebro naſcẽtiũ cõiugatio, foramĩe uſa ẽ, qd a ſuturæ Λ Græci elemẽti ſpeciẽ præferẽtis, extremitatẽ inferiorẽ interpatet. Prĩci pia aũt ſtatĩ e cerebro pdeũtiũ triũ neruoꝝ obtĩet: quæ ubi e calua emerſerĩt, mltifariã cũ inter ſe cõ miſcẽt, tũ ẽt cũ adiacẽtibꝰ aliis, de q̃bꝰ mox dicet. Supeſt ſeptĩa neruoꝝ cerebri cõiugatio, cuiꝰ pars optĩa ĩ lĩguæ muſclos diſpẽſat. Exigua uero quæ piã particla, ad muſclos puenit, cões chartilagĩs, quæ ĩ gutture clypei imaginẽ præfert: et ĩferioꝝ la teꝝ eiꝰ quæ a figura Λ lĩæ Græcæ labdoides appel lat: ac ĩ alios quoſdã nõ ſẽp. Cõmiſcẽt aũt ut dictũ eſt, ĩter ſeſe nerui ad ĩferiora capitis tẽdẽtes, tũ is q̃ abs tertia cõiugatiõe, tũ is q̃ a duobus nouiſſime mẽoratis orit. Ac ſane neruoꝝ, q̃ a ſpĩali medulla

nascūt͂ pria, scd'a q; cōiugatio, sæpiꝰ societatē init
cū hisce neruis. Et tibi q̄dē ꝑsepe uidebit͂, qd' de al
tero traiicit in alteꝝ, ceu uiculū aliqd' dūtaxat esse
ābobꝰ cōe. Id uero interī neruoꝝ alteꝝ auget, qua
si ad ip̄z accedēs, seseq; cū illo cōmiscēs: alterū, ut
pote abs quo secesserit, exiliorē facit. Quæ res ma
gnā hisce cognoscēdis neruis, caliginē offudit oībꝰ
anatomicis, ut īter seip̄i diuersa, ac pugnātia ꝑde
rēt pluriaq; ip̄oꝝ ī uno q̄ ignorātia extaret. Quos
dā enī nūq̄ nō mō ī oībꝰ aīantibꝰ, sz ne ī solis q̄dē
simiis ferri, quasi nūq̄ alr se hēat, scripsert. Nō
nullos uero nō ī solis tm̄ simiis, sz ī oībꝰ etiā aīa'i
bus, quoꝝ sex esse gn̄a ī dissectionū libris retulim9
ad eūdē sēp cōstare modū. Hoc aūt ꝓrsus ip̄i igno
rauerūt quō ꝓprijs gutturis musclis nerui e sexta
cōiugatiōe distribuāt͂, tenui utriq; prodeūtes, ut
sex nūero oēs sint. Cognouert aūt q̄dā duos tm̄ ex
ijs: alij ne hos q̄dē. Enīuero muscli gutturis illi,
quos cū alijs q̄busdā ꝑtibꝰ cōes hz, nō sēp a sexta
neruos accipiūt: sicut nec q̄ os illd' gutturis, qd' tū
a figura Λ labdoides: tū a spē υ υοειδης uocant:
cū osse pectoris cōnectūt. De q̄bꝰ exacte ac cumlate
ī dissectionū libris ꝑtractat͂: ubi ēt de tribꝰ agit͂ ner
uis, quo utiq; illi mō dispēsent͂: quos ꝑ foramē ad
extremā λαβδοειδοῦ suturā interpatēs prodire
dictū ē. Quadq̄ utrūq; oēs ꝓpe unū esse arbitrāt͂,
q̄ carotidibꝰ adhæret arterijs: q̄ si laq̄o itercipiat͂,
mutū aīal reddit͂: ab his igit͂, gutturis muscli ꝓpa
gines accipiūt. Alioꝝ porro duoꝝ, alter ad utrosq;

fauciũ musclos, liguæq; radicẽ ptingit: alter ad scapulæ musculũ, et ad eũ q lat⁹ est, aliosq; quosdã ei⁹ loci musculos. Qui et ipos latuerũt eorũ neruorũ, q carotidibus adiacẽt, ppagines nõ paucæ: quas ipsi p collũ, thoracẽq; delati edũt, priusq̃ in uẽtris os incidãt, quo optia ps eorũ neruorũ se inserit, et spgit. Enĩuero mirũ illud est, quod in præcordia quasdã ex ipsis pticulas distribui tradũt, cũ de hac cõiugatione nihil ne minimũ qdẽ, præcordia accipiãt. quod aũt de medio thorace retrorsũ aliquæ ueniãt pticulæ ab iis neruis ad quosdã gutturis musculos, nõ etiã dicũt. nec uero quã ui isti nerui habeãt. Atq;, si læsi fuerint, cã sunt ut obmutescat aĩans, ac magna neruorũ arteriis adiacẽtiũ cõiugatio, qm̃ istorũ partes sint, si offendat, uocẽ eripiẽdi uim obtinet. Varia aũt ultra præcordia neruorũ istorũ ẽ distributio: nã et a spinali medulla, quæ circa eã ẽ partẽ, quosdã sumũt ramulos, eosq; ad posita inibi uisce. a dispgũt, cũq; iis miscent, quos añ a cõiugatione tertia p collũ, thoracẽq; deferri dixim⁹. Atq̃ hos rursũ ipsos neruos, q ppter costarũ radices deorsũ porrigũtur, a sexta cõiugatione esse propagatos pdiderũt oẽs. Multiplex porro & horũ permixto est cũ neruis ĩtercostalibus, aliis q̃ fere oĩbus, qui p lũbos, graciliores extẽdũt: deniq̃ cũ reliqua eorũ pte, q ad os uẽtriculi ptinẽt. Varia etiã digestio neruorũ est p extimã peritonæi regionẽ: q̃ minime propositũ ẽ accuratissime in præsẽtia psequi. FINIS.

